

Alþingi
Erindi nr. P 141/1224
komudagur 9.1.2013

IMMI, International Modern Media Institute
Hringbraut 53, 101 Reykjavík, Iceland
info@immi.is / <http://www.immi.is>

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

2. janúar 2013

IMMI, alþjóðleg stofnun um tjáningar- og upplýsingafrelsi, gerir hér athugasemdir við frumvarp til laga um landslénið .is og önnur íslensk höfuðlén (421. mál á 141. þingi).

Frumvarpið miðar að því að færa vald yfir landsléninu (ccTLD) .is frá þeim einkaaðila sem hefur haft lénið til umráða síðan landslénið hóf göngu sína, til póst- og fjarskiptastofnunar, á grundvelli þess að þá aukist skilvirkni, hagkvæmni og rekstraröryggi íslenska lénskerfisins.

Þörfin á löggjöf

Það er ekki útséð að það sé þörf á þessari löggjöf. Talað er um í greinargerð að kvartanir hafi borist vegna ISNIC, en ekki tilgreint með neinum hætti hvert eðli þeirra kvartana hafi verið. Það er líklega erfitt að finna þann einkaaðila eða ríkisstofnun sem hefur ekki verið kvartað undan, en þó hefur ekki verið brugðist við þeim kvörtunum með því að setja sérlög.

Í flestum tilfellum þar sem verið er að halda utan um auðlind á borð við þá sem ISNIC heldur utan um í dag væri eðlilegt að það væri í ríkisrekstri, eins og ISNIC var þar til það var einkavætt. Sú hugmynd að taka til baka áhrif einkavæðingarinnar með því að færa auðlindina undir stjórn póst- og fjarskiptastofnunar, og þar með slíta hana frá þeirri áratugareynslu sem byggst hefur upp innan ISNIC, er óskiljanleg. Þá væri eðlilegara að þjóðnýta ISNIC á ný og láta þannig einkavæðinguna ganga til baka. Innan póst- og fjarskiptastofnunar er ekki til staðar nein reynsla á rekstri nafnaþjónakerfa.

IMMI tekur ekki afstöðu með ISNIC sérstaklega í þessu máli, en lýsir þó yfir áhyggjum yfir ófyrirsjáanlegum afleiðingum þess að laga fyrirkomulag sem er ekki bilað, sérstaklega sé það gert með því að fjarlægja alla reynslu og þekkingu út úr ákvarðanatökufarlinu.

IMMI leggur til að frumvarpinu verði hafnað í heild. Til vara leggur IMMI til að í stað þess að færa yfirumsjón með lénamálum undir póst- og fjarskiptastofnun sé skapaður lagarammi utan um hlutverk og ábyrgð ISNIC, ásamt því að frekari athugasemdir hér fyrir neðan verði teknar til greina..

Ábyrgð réttthafa

Í frumvarpinu er gengið út frá því að “réttthafi [léns] ber ríka ábyrgð á upplýsingum er fram koma á vefsíðu á léni sínu,” eins og segir í skýringu við 11. gr. Þetta er í rauninni byggt á misskilningi á tilgangi og eðli lénakerfisins.

Það að rétthafi léns beri ábyrgð á því efni sem kemur fram á vefsíðu sem er hýst undir léninu er jafn fráleitt og að sá sem er skráður fyrir símanúmeri í símaskrá beri ábyrgð á því sem sagt er í gegnum þann síma. Það eru hreinlega engin fyrirfram ákveðin tengsl milli þess að vera skráður sem rétthafi og að vera rekstraraðili vefsíðu á léninu. Rétthafi léns getur leyft hverjum sem er, bæði þekktum og óþekktum aðilum, að birta efni á vefsíðum - það getur jafnvel verið kjarninn í þjónustu vefsins sem um ræðir. Til dæmis leyfa vefirnir Facebook og YouTube notendum sínum að setja inn ýmiskonar efni, sem notendurnir sjálfir ættu að bera ábyrgð á, en ekki rekstraraðilar vefsins.

Í ofanálag er ekkert sem segir að lén þurfi að hafa vefsíður. Allskyns annarskonar þjónustur geta verið hýstar á léni. Ef ætlunin er að færa ábyrgð vegna efnis sem birtist á léni yfir á rétthafa lénsins er fráleitt að gera það bara fyrir vefsíður - það ætti líka að gera það fyrir tölvupóst, Usenet færslur, XMPP þjóna, Mumble þjóna, skráarþjóna af ýmsu tagi, og svo framvegis. Ef til vill er það til marks um takmarkaðan skilning höfunda frumvarpsins á eðli Internetsins að svona sé gengið frá þessu.

Verið er að leitast við að skýra einhvers konar lagastöðu gagnvart léninu sjálfu og því sem fer fram á því, sem er sambærilegt við að að ætla sér að skýra lagastöðu færslu í símaskrá.

Lagt er til að felldar verði út ábyrgðarkröfur í 11. gr. sem snúa að þjónustum sem veittar eru á léni.

Viðskiptahagsmunir Íslands

Það eru í dag tvö lönd í Evrópu sem leyfa ekki öðrum en íbúum landsins að skrá lén undir sínu höfuðléni: Norska höfuðlénið .no og finnska höfuðlénið .fi. Auk þess krefst landslén Evrópusambandsins, .eu, þess að skráningaraðilar séu með lögheimili innan Evrópusambandsins.

Í 11. grein frumvarpsins segir að “rétthafi léns skal vera lögráða einstaklingur eða lögaðili sem hefur skráða kennitölu eða sambærilega staðfestingu frá stjórnvöldum og hafa tengsl við Ísland.”

Eina réttlættingin fyrir þessu skráningarskilyrði virðist vera "Noregur og Finnland gera þetta," algjörlega án frekari hugsunar. Langflest höfuðlén eru ekki háð svona takmörkunum, en sem dæmi eru mörg þau lén sem skráð eru í Danmörku, Noregi og Svíþjóð skráð á eyjunni Niue sem er með landslénið .nu, með tilvísun til Skandínávíska orðsins “nú” (nú). Þá er algengt að í enskumælandi löndum séu keypt lén undir landslénunum .at (Austurríki), .to (Tonga), .is (Ísland), .it (Ítalía), .tv (Tuvalu), .fm (Sambandsríki Míkrónesíu), með tilvísun í smáorð eða tæknihugtök (svo sem sjónvarp og FM útvarp).

Þegar lénakerfið var upprunalega byggt var gengið út frá “hlutverkatengingu” léna, svo sem .com fyrir fyrirtæki, .org fyrir félagasamtök, .gov fyrir ríkisstjórnir og svo framvegis. Landslén komu síðar, að kröfu þjóðríkja, en þau voru ætluð til að gefa merkingarlegt vægi sem tengdu lén við menningarleg eða þjóðleg gildi, þannig að hægt væri að sjá í fljótu bragði að lén sem til dæmis endaði í “.is” hefði eitthvað við Ísland að gera. Þó svo að það sé vissulega ennþá þannig að ákveðnu marki er ljóst að flest landslén eru notuð í mun almennari tilgangi. Til að mynda hefur fyrirtækið Google skráð nafn sitt sem lén afar víða, til dæmis á Cook eyjum og á Spáni, að hluta til í þeim tilgangi að vísa þarlandum aðilum í umhverfi sem er ætlað íbúum þess svæðis, með viðeigandi aðlögun að tungumáli, talnabirtingarformum, leitarskilyrðum og fleira. Þó svo að google.co.uk og google.es muni áfram þjóna íbúum þeirra landa myndi 11. grein frumvarpsins útiloka lénið google.is og fjölda annarra léna

þar sem enginn íslenskur lögaðili væri til staðar fyrir.

Það að koma á svona takmörkunum hefur þau einu raunverulegu áhrif að beina viðskiptum frá Íslandi og hækka verð á lénum til íslenskra neytenda - hvort tveggja hlýtur að teljast óæskilegt.

Lagt er til að 2. mgr. 11. gr. frumvarpsins verði felld út.

Möguleikar á ritskoðun

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir því að leyft verði að banna notkun ákveðinna lénsheita. Þetta hefur í rauninni engan sérstakan tilgang annan en að gera Póst- og fjarskiptastofnun kleift að stunda ritskoðun á orðum og hugtökum sem þeim þykir óviðeigandi, án þess að dómstóll komi þar við sögu. Engar tæknilegar ástæður eru fyrir þessu, né rökréttar skýringar sem vert er að taka tillit til. IMMI mótmælir harðlega öllum tilraunum til að lögleiða ritskoðun, sem og viðleitni við að færa dómsvald í hendur framkvæmdarvaldshafa.

Fyrir hönd IMMI,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Smári McCarthy', is centered on the page. The signature is fluid and cursive.

Smári McCarthy, framkvæmdarstjóri